

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Hyödyllisyysmallilakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, valmistelusta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Olennaiset vaikutuslajit on tunnistettu ja esityksen keskeiset vaikutukset on arvioitu. Yritysvaikutuksia tulee vielä tarkentaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitysluonnoksessa ei ole juuri käsitelty vaikutuksia sellaisille pienille ja keskisuurille yrityksille ja yksittäisille keksijöille, joiden keksinnöt eivät jatkossa enää täytä keksinnöllisyysvaatimusta. Vaikutuksia näiden toimijoiden näkökulmasta tulisi tarkastella tarkemmin.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyödyllisyysmallioikeudesta annettua lakia. Hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Ehdotettu muutos tarkoittaisi sitä, että hyödyllisyysmallisuoja voisivat saada vain sellaiset keksinnöt, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää nykyisen lain soveltamiseen liittyviä tulkintaongelmia ja parantaa sääntelyn ennakoitavuutta.

Lakiin tehtäisiin lisäksi patenttilain kokonaisuudistuksesta johtuvat pääosin lakitekniset muutokset.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa käy hyvin ilmi asian tausta, valmistelu, esityksen tavoitteet sekä keskeiset ehdotukset. Luonnoksen perusteella saa käsityksen siitä, että valmistelussa on kuultu sidosryhmien näkemyksiä. Valmistelussa on hyödynnetty tutkimustietoa, mikä on myönteistä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että nykytilan kuvauksessa selostetaan hyödyllisyysmallijärjestelmän käyttöä Suomessa. Kuvauksen perusteella saa selkeän käsityksen hyödyllisyysmallihakemusten lukumäärästä ja niiden kehityksestä viime vuosina sekä järjestelmän kustannuksista hakijoille. Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan hyvä kuvata tarkemmin, mikä on syy hyödyllisyysmallien määrän laskulle.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu patentin ja hyödyllisyysmallin keskeiset erot. Lisäksi hyödyllisyysmallin keksinnöllisyysvaatimuksen ongelmia on käsitelty selkeästi. Esitysluonnoksen mukaan hyödyllisyysmalli on tarkoitettu pienemmän kehitysasteen keksinnöille. Esitystä voisi kuitenkin havainnollistaa konkreettisilla esimerkeillä patentin ja hyödyllisyysmallin eroista. Tämä auttaisi aiheeseen vähemmän perehtyneitä lukijoita hahmottamaan, millaisiin keksintöihin haetaan hyödyllisyysmallia ja millaisiin patenttia. Lisäksi olisi hyödyllistä tarkastella, mille toimialoille ja millaisille toimijoille hyödyllisyysmallit tyypillisesti keskittyvät ja poikkeavatko nämä toimialat ja toimijat patenttien haltijoista.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on käsitelty ja arvioitu muutamia eri vaihtoehtoja.

2.2 Huomioita vaikutusarvioinneista

Arviointineuvosto katsoo, että yritysvaikutuksia on käsitelty pääosin hyvin. Vaikutusarviossa on hyödynnetty tutkimustietoa ja ulkomaiden kokemuksia. Arvion perusteella saa käsityksen siitä, että hyödyllisyysmallijärjestelmällä ei ole kovin suurta merkitystä yritysten innovaatiotoiminnan kannusteena.

Esitysluonnoksessa todetaan, että keksinnöt, jotka eivät täytä patentoitavuuden edellytyksiä, eivät varsinaisesti myöskään tarvitse immateriaalioikeudellista suojaa. **Arviointineuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen**, että vaikutuksia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä yksittäisiin keksijöihin ei ole juuri tarkasteltu. Kyse on toimijoista, joiden keksinnöt eivät jatkossa välttämättä täyttäisi keksinnöllisyysvaatimusta. Immateriaalioikeuksilla voidaan katsoa olevan kaupallista-arvoa sen haltijalle.

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutuksia näiden toimijoiden näkökulmasta tulisi kuvata tarkemmin. Ovatko vaikutukset merkittäviä toimijoille?

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutuksia viranomaisten toimintaan on arvioitu pääosin riittävästi. Esitystä olisi kuitenkin hyvä tarkentaa vaikutusarviointia koskevassa osiossa siltä osin, mitä vaikutuksia markkinaoikeudelle aiheutuisi tilanteissa, joissa uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei lähtökohtaisesti otettaisi tutkittavaksi, jos asia koskee samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia. Onko muutoksella vaikutuksia markkinaoikeuden käsittelymääriin?

Esitysluonnoksessa ilmenee, että hyödyllisyysmalleista aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa hyödyllisyysmalleista saaduilla tuloilla. Kustannusvastaavuus vuonna 2025 on ollut 44,7 prosenttia. Esitysluonnoksen mukaan toiminnallisesti hyödyllisyysmallilain uudistaminen ei vaikuta viraston tehtäviin tai sen tuottamiin palveluihin. **Arviointineuvosto katsoo**, että vaikutusarvioissa tulee tarkentaa, voiko ehdotettu muutos vaikuttaa hyödyllisyysmalleista perittäviin maksuihin tai kustannusvastaavuuteen.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu hallituksen esitysluonnoksesta laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta (hankenumero: TEM113:00/2025), jonka työ- ja elinkeinoministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 4.6.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 17. kesäkuuta 2026

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Annika Collin

Johtava asiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.